

247662

บทบาทและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นเนื่องจาก
การบูรณะวัดร่องขุ่น พ.ศ. 2540 -2553

ชยกฤต เรือนคำ

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2554

600252496

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247662

บทบาทและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นเนื่องจาก
การบูรณะวัดร่องขุน พ.ศ. 2540 - 2553

ชยกฤต เรือนคำ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤศจิกายน 2554

บทบาทและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นเนื่องจาก
การบูรณะวัดร่องขุน พ.ศ. 2540 - 2553

ชยกฤต เรือนคำ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง

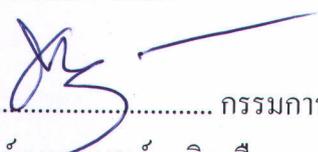
คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

 ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.วรรณภา ลีระศิริ

ศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง

 กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.ชเนศวร์ เจริญเมือง

 กรรมการ

นายนพดล รัฐสุภางค์

18 พฤศจิกายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ และกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะ และตรวจสอบแก้ไข จนกระทั่งได้รายละเอียดที่เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชาทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้วยดีเสมอมา และขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาทุกคนที่ให้ความห่วงใย กำลังใจ และคำแนะนำแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลประกอบการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาตอบข้อซักถามของผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษาในระดับปริญญาโทจนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ คงมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

ชยกฤต เรือนคำ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	บทบาทและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุ่น พ.ศ.2540 - 2553
ผู้เขียน	นายชยกฤต เรือนคำ
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	ศาสตราจารย์ ดร.ธนสวรรค์ เจริญเมือง

บทคัดย่อ

247662

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำเนิดและลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการบูรณะวัดร่องขุ่น รวมไปถึงวิเคราะห์ผลกระทบจากการบูรณะที่มีต่อวัดและชุมชน โดยรอบ เพื่อสรุปและเสนอผลกระทบตลอดจนข้อเสนอแนะที่เกิดจากการบูรณะวัดร่องขุ่น พ.ศ.2540 - 2553 โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง หรือแบบไม่เป็นทางการ ทำการสัมภาษณ์ในเชิงลึกและการสังเกต ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มฝ่ายปกครอง กลุ่มนักธุรกิจเอกชน และกลุ่มคณะกรรมการบริหารวัด รวม 4 กลุ่ม โดยทำการคัดเลือกใน แต่ละกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ผลการศึกษาพบว่า

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุ่นตั้งแต่ พ.ศ. 2540 -2553 มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบกิจการค้าขายสินค้าภายในชุมชน ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เห็นได้อย่างเด่นชัดที่สุด ต่อประชาชนในชุมชนที่ก่อนหน้านี้ยึดอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักเพียงอาชีพเดียวก็คือการมีรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากภายหลังจากการบูรณะวัดร่องขุ่นขึ้นมา นั้น เกษตรกรสามารถจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อทำผลิตภัณฑ์สินค้าท้องถิ่นหรือสินค้าพื้นเมืองออกมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนเป็นอย่างมาก

การส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุ่น มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ แบ่งเป็น คณะกรรมการวัด คณะกรรมการบริหารวัด และคณะกรรมการจัดสร้าง ซึ่งมีการแบ่งภาระหน้าที่ออกอย่างชัดเจน จึงทำให้การ

จัดการของชุมชนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดีขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนรักท้องถิ่น ไม่คิดจะทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอน เพราะคนในชุมชนพร้อมที่จะช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553 ได้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมเป็นวัดท้องถิ่นชุมชนธรรมดาวัดหนึ่ง ที่มีเพียงคนในชุมชนท้องถิ่นเท่านั้นที่ศรัทธา ในพระพุทธศาสนาจึงจะเข้าวัด แต่ภายหลังจากอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ได้เป็นผู้จัดสร้างบูรณะวัดร่องขุ่นให้เกิดความน่าสนใจ มีเสน่ห์ทางการท่องเที่ยว แต่สิ่งสำคัญต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่ก่อสร้างนอกจากความสวยงามแล้วยังแฝงด้วยคติธรรมความเชื่ออันเป็นคำสอนตามแนวทางของศาสนาพุทธ จึงทำให้เป็นศูนย์รวมพุทธศาสนิกชน ที่นอกเหนือจากคนท้องถิ่นแล้ว ยังหมายถึงพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศไทยหรือชาวต่างชาติที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้มาเห็นและสัมผัส ซึ่งเปรียบเสมือนเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ ประเพณี วัฒนธรรม และความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาพระพุทธศาสนาให้แก่สังคม

นอกจากนี้ยังส่งผลต่อไปในเรื่องของการพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นชุมชนที่หาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ได้ อยากกลับตัวเป็นคนดี อยากทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ก็สามารถเข้ามากลับตัวกลับใจที่วัดร่องขุ่นได้ เพื่อสร้างให้สังคมท้องถิ่นมีบุคคลที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้นในท้องถิ่น และให้โอกาสคนที่ทำตัวไม่ดีในอดีตกลับกลายเป็นคนที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและวัดร่องขุ่นได้

อย่างไรก็ตามภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญเสียไปก็คือวิถีชีวิตชาวบ้านที่เคยอยู่กินกันอย่างพอเพียง มีไร่ มีนาทำมาหากิน สินค้าเกษตรจากราคาไม่สูงนักก็กลับกลายเป็นราคาสูงขึ้น เมื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขยายตัวใหญ่ขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ข้าวของก็แพงขึ้นตามตัว จึงเกิดปัญหากับชาวบ้านที่ยังคงยึดอาชีพทำไร่ ทำนา ไม่มีรายได้เสริม บางครอบครัวที่ไม่มียานพาหนะของตนเอง เช่น ผู้อื่นทำหรือมีอาชีพรับจ้างทำนาให้คนอื่น กระทั่งสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนไปจากที่นากลายเป็นตึก อาคาร จึงทำให้ตนเองไม่มีอาชีพเหมือนคนอื่น ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาในการหาเลี้ยงครอบครัวทั้งสิ้น

Independent Study Title	The Roles and Changes of Local Community due to Wat Rong Khun Restoration, B.E.2540 - 2553
Author	Mr. Chayakrit Ruenkham
Degree	Master of Arts (Political Science)
Independent Study Advisor	Professor Dr. Thanet Charoenmoueng

ABSTRACT

247662

This study is to learn about the origination and changes from the restoration of Wat Rongkhun Temple and to analyze the impact from the restoration of Wat Rongkhun itself and its community. The purpose is to summarize and report the impact and to make suggestions on the restoration of Wat Rongkhun during B.E. 2540 - 2553. This study uses qualitative research : interviews as a research tool using deep interviews, semi-structured interviews and observation. Data was collected from representatives for 4 groups : the local administration organization, administration, private businessmen and the Wat Rongkhun Executive Committee. 5 representatives were chosen from each group in totaling 20 persons. The study results are as follows :

The economic changes in the local community that have arisen from the restoration of Wat Rongkhun from B.E. 2540 to B.E. 2553 affect economic growth are obviously seen in trade of local products. Before, agriculture was the main career of the local people. Revenue from tourism after the restoration of Wat Rongkhun boosted the sale of local products in each production group. This activity can generate a lot of income for the local community.

The promotion of tourism has caused economics change in the community. The restoration of Wat Rongkhun has included the establishment of systematic management such as the creation of the Wat's Committee, Wat's Executive Committee and Construction Committee with clearly defined duties. The improved management and participation within the community

has better helped analysis of community problems and planning implementation. Thus, local people realize their homeland and do not leave their homes because people work together to solve problem and develop their community.

Society changed after the restoration of Wat Rongkhun during B.E. 2540 - 2553, from a normal local temple with only Buddhism in the local area [faith and come to but after Chalermchai Kositpipat has been restore Wat Rongkhun,] it adds to tourism and makes the area more interesting to visitors. Besides the beautiful architecture, it conceal of Buddhist doctrine. Thus, it became to the center of Buddhism not only for local people, but also other Buddhists in Thailand and other countries. The opportunity to learn tradition, culture and knowledge about Buddhism in society was added.

Moreover, this affects the local youth development. They could not find restraint, they want to be good men, useful in their society, and so they come to Wat Rongkhun to turn over a new leaf. Here, Wat Rongkhun can give them an opportunity to become quality people.

However, under this changing local society, we found that the ability to earn a sufficient living was lost, the price of agricultural goods is rising, society is expanding, and things are more expensive. Therefore, the problems arise that farmers have no other revenue. Some families have to rent the fields or work as employees, but the has changed from fields to building, leading to a loss of work and causing life problems.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ภาพรวมสภาพทั่วไปของตำบลป่าอ้อคอนชัย ที่เป็นที่ตั้งของวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	7
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	23
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	24
3.2 ขอบเขตในด้านเนื้อหา	24
3.3 ขอบเขตในด้านสถานที่ศึกษา	25
3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา	25
3.5 ระเบียบวิธีวิจัย	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา	28
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	28
4.2 สภาพทั่วไปของชุมชนร่องขุนและวัดร่องขุน ก่อนที่จะมีการบูรณะ วัดร่องขุนใน ปี พ.ศ. 2540 มีสภาพและประวัติความเป็นมาอย่างไร	31
4.3 ผู้มีบทบาทและลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดกับชุมชนในการ บูรณะวัดร่องขุน มีลักษณะเป็นอย่างไร	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุนตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553	33
4.5 สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนท้องถิ่นที่เกิดเนื่องจากการบูรณะวัดร่องขุนตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2553	35
4.6 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	38
5.1 สรุปผลการศึกษา	38
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	39
5.3 ข้อเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	47
ประวัติผู้เขียน	63